

Zákaz konkurence

Na základě § 5 odst. 1 zákona o obchodních korporacích je možné domáhat se vydání toliko prospěchu, který získal ten, kdo porušil zákaz konkurenčního jednání, a to buď po samotném porušiteli, nebo po (nedobrověrném) nabyvateli, na něhož byl tento prospěch právním jednáním porušitele převeden.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 27 Cdo 127/2024-517 ze dne 24.6.2025)

Nejvyšší soud rozhodl v právní věci žalobkyně AUTOKOMPLEX OLOMOUC s. r. o., se sídlem v O., zastoupené Mgr. M.L., advokátem, se sídlem v O., proti žalované Arbil s. r. o., se sídlem v P., zastoupené Mgr. F.S., advokátem, se sídlem v O., o zaplacení 2.000.000 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Prostějově pod sp. zn. 6 C 99/2017, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 6. 2023, č. j. 27 Co 2/2022-492, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

a) Návrh na zahájení řízení

1. Žalobkyně se žalobou doručenou soudu prvního stupně 17. 5. 2017 domáhá zaplacení 2.000.000 Kč s příslušenstvím jakožto prospěchu, jenž má žalovaná vydat v důsledku porušení zákazu konkurence podle § 5 odst. 1 zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích; dále též jen „z. o. k.“).

b) Řízení před soudem prvního stupně

2. Okresní soud v Prostějově rozsudkem ze dne 3. 6. 2021, č. j. 6 C 99/2017-445, žalobu zamítl (výrok I.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok II.).

3. Jde přitom již o druhé rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé, poté, kdy rozsudek Okresního soudu v Prostějově ze dne 17. 10. 2018, č. j. 6 C 99/2017-294, jímž soud žalobu taktéž zamítl (výrok I.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok II.), spolu s potvrzujícím rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 30. 1. 2020, č. j. 27 Co 46/2019-341, k dovolání žalobkyně Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 26. 11. 2020, č. j. 27 Cdo 2832/2020-368, zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Dovolací soud přitom soudu prvního stupně uložil, aby se v další fázi řízení zabýval především otázkou pasivní věcné legitimace žalované.

4. Soud prvního stupně vyšel z toho, že:

1) Žalobkyně a žalovaná vykonávají obdobný předmět podnikání (obchodují s vozidly značek Škoda a Volkswagen).

2) Ing. Roman Moravčík (dále jen „R. M.“) byl od 18. 1. 2011 do doby vydání rozhodnutí soudu prvního stupně jediným jednatelem žalované. Současně byl do 19. 5. 2016 jediným společníkem žalované, od 19. 5. 2016 do 26. 11. 2018 měl v žalované podíl 80 %, zbylých 20 % měla Jana

Moravčíková.

3) R. M. se stal dne 31. 3. 2015 taktéž jednatelem žalobkyně, aniž by ke členství v statutárním orgánu jiné právnické osoby s obdobným předmětem činnosti (tj. žalované) svolili všichni společníci žalobkyně podle § 199 odst. 1 z. o. k. ve znění účinném do 31. 12. 2020. Funkce R. M. v žalobkyni zanikla dne 20. 3. 2017.

4) Žalobkyně v řízení vedeném u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 1 Cm 243/2017 uplatňuje totožný nárok, spočívající ve vydání prospěchu z porušení zákazu konkurence (spočívajícího v tom, že R. M. vykonával současně funkci jednatele žalobkyně i žalované) ve stejné výši proti (tam) žalovanému R. M.

5. K otázce pasivní věcné legitimace žalované soud prvního stupně uvedl, že pasivně věcně legitimovaným subjektem je primárně ten, kdo porušil zákaz konkurenčního jednání, tedy subjekt, jemuž je konkurenční jednání zákonem zakázáno. Žalovaná zákaz konkurenčního jednání neporušila a ze strany žalobkyně nebylo ani tvrzeno, že by na žalovanou byl prospěch či z tohoto jednání vzniklá práva převedena; žalovaná tak není ani jejich nabyvatelem ve smyslu § 5 odst. 1 z. o. k.

6. S ohledem na výše uvedené soud prvního stupně uzavřel, že žalovaná není ve sporu pasivně věcně legitimována, pročež žalobu zamítl.

c) Odvolací řízení

7. K odvolání žalobkyně Krajský soud v Brně shora napadeným rozhodnutím rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (první výrok) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (druhý výrok).

8. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými zjištěními, jakož i právním posouzením soudu prvního stupně, a uzavřel, že žalovaná není pasivně věcně legitimována, neboť v řízení „nebylo prokázáno“, že by od porušitele zákazu konkurence (R. M.) nikoli v dobré víře nabyta prospěch získaný v důsledku porušení zákazu konkurence porušitelem.

II. Dovolání

9. Proti prvnímu výroku rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), majíc za to, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek hmotného práva, a sice:

1) kdo je, respektive může být, „jiný nabyvatel“ prospěchu podle § 5 odst. 1 z. o. k.,

2) zda je zákonným požadavkem (byť v zákoně neuvedeným), aby „jiný nabyvatel“ uvedený v § 5 odst. 1 z. o. k. nabyl prospěch pouze právním jednáním (převodem) od osoby, která sama porušuje zákaz konkurenčního jednání, nebo zda je možné, aby jej prostřednictvím této osoby „nabyl jinak“, a

3) zda může být obchodní korporace, jejíž statutární orgán právě výkonem funkce jejího statutárního orgánu porušuje zákaz konkurenčního jednání, „jiným nabyvatelem“ prospěchu ve smyslu § 5 odst. 1 z. o. k.

10. Dovolatelka má předně za to, že žalovaná je osobou pasivně věcně legitimovanou k vydání prospěchu z porušení zákazu konkurence. Vymezuje se proti výkladu odvolacího soudu, podle něž je na základě § 5 odst. 1 z. o. k. přípustné prospěch požadovat jediné po samotném porušiteli nebo po osobě, na kterou porušitel prospěch následně (právním jednáním) převedl.

11. Takový výklad považuje dovolatelka za nelogický, vedoucí k nespravedlivým výsledkům a odporující znění zákona. Namítá, že § 5 odst. 1 z. o. k. se má vztahovat na neomezený okruh osob či subjektů majících prospěch z protiprávního jednání porušitele (aniž by jej porušitel na tyto osoby převáděl), a nikoli pouze na porušitele a osobu, na kterou porušitel prospěch převedl.

12. S ohledem na shora uvedené dovolatelka navrhuje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu, jakož i rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

III. Přípustnost dovolání

13. Dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou a splňující podmínku podle § 241 odst. 1 o. s. ř.; dovolací soud se proto zabýval jeho přípustností.

14. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř. pro řešení dovoláním otevřených otázek výkladu § 5 odst. 1 z. o. k., které v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu dosud nebyly vyřešeny.

IV. Důvodnost dovolání

a) Použitá právní úprava

15. Nejvyšší soud předesílá, že s ohledem na období, po které měl R. M. ve vztahu k žalobkyni porušovat zákaz konkurence (od 31. 3. 2015 do 20. 3. 2017), věc posoudil podle zákona o obchodních korporacích ve znění účinném do 31. 12. 2020.

16. Podle § 5 z. o. k. obchodní korporace může požadovat, aby jí ten, kdo porušil zákaz konkurenčního jednání, vydal prospěch, který v důsledku toho získal, anebo aby na ni převedl z toho vzniklá práva, ledaže to vylučuje povaha získaných práv; to platí obdobně pro každého jiného nabyvatele tohoto prospěchu nebo práva, ledaže tento nabyvatel jednal v dobré víře (odstavec první). Právo podle odstavce 1 lze u povinné osoby uplatnit do 3 měsíců ode dne, kdy se obchodní korporace o porušení tohoto zákazu dozvěděla, nejpozději však do 1 roku od porušení; k později uplatněnému právu se nepřihlíží (odstavec druhý).

17. Podle § 199 odst. 1 z. o. k. nesmí jednatel bez svolení všech společníků:

a) podnikat v předmětu činnosti nebo podnikání společnosti, a to ani ve prospěch jiných osob, ani zprostředkovávat obchody společnosti pro jiného,

b) být členem statutárního orgánu jiné právnické osoby s obdobným předmětem činnosti nebo podnikání nebo osobou v obdobném postavení, ledaže se jedná o koncern, nebo

c) účastnit se na podnikání jiné obchodní korporace jako společník s neomezeným ručením nebo jako ovládající osoba jiné osoby se stejným nebo obdobným předmětem činnosti nebo podnikání.

18. Podle § 432 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“), osoba, která vystupuje jako podnikatelův zástupce při provozu obchodního závodu, nesmí bez souhlasu podnikatele činit na vlastní nebo cizí účet nic, co spadá do oboru obchodního závodu. Stane-li se tak, může se podnikatel domáhat, aby se jeho zástupce takového jednání zdržel (odstavec první). Jednal-li zástupce na vlastní účet, může se podnikatel domáhat, aby zástupcovo jednání bylo prohlášeno za

učiněné na jeho účet. Jednal-li zástupce na cizí účet, může se podnikatel domáhat, aby mu bylo postoupeno právo na odměnu nebo aby mu byla vydána odměna již poskytnutá. Tato práva zanikají, pokud nebyla uplatněna do tří měsíců ode dne, kdy se podnikatel o jednání dozvěděl, nejpozději však rok ode dne, kdy k jednání došlo (odstavec druhý). Namísto práva podle odstavce 2 může podnikatel požadovat náhradu škody; to však jen tehdy, měl-li a mohl zástupce vědět, že svou činností podnikatele poškozují. Měl-li a mohl vědět také ten, v jehož prospěch podnikatelův zástupce nedovoleně jednal, že jde o činnost poškozující podnikatele, je povinen k náhradě škody také on (odstavec třetí).

b) Obecně k zákazu konkurence

19. Zákaz konkurence slouží k ochraně obchodní korporace, resp. jejího know-how, důvěrných informací či obchodních kontaktů, před jejich možným zneužitím osobou, jejíž zájmy jsou ve střetu se zájmy obchodní korporace.

20. Pro společnost s ručením omezeným je zákaz konkurence upraven v § 199 z. o. k. Nemá-li svolení všech společníků, jednatel (mimo jiné) nesmí podnikat v rámci předmětu činnosti společnosti, a to ani ve prospěch jiných osob, ani zprostředkovávat obchody společnosti pro jiného. Nesmí být ani členem statutárního orgánu jiné právnické osoby s obdobným předmětem činnosti.

21. Porušení zákazu konkurence je zpravidla i porušením povinnosti loajality, neboť jednatel společnosti s ručením omezeným je povinen dát při výkonu funkce přednost zájmům společnosti před zájmy svými či zájmy třetích osob. Zastává-li funkci člena voleného orgánu ve více (navzájem si konkurujících) společnostech v rozporu se zákazem konkurence, porušuje již tím své povinnosti. Je logické, že v takové situaci bude tento jednatel obvykle při hájení zájmů jedné ze společností jednat v rozporu se zájmy druhé společnosti (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2018, sen. zn. 27 ICdo 62/2017, jehož závěr, ač přijat v poměrech zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku, se prosadí i v poměrech zákona o obchodních korporacích).

22. Poruší-li člen voleného orgánu zákaz konkurence, jedním z nároků, jehož se může obchodní korporace po porušiteli domáhat, je vydání získaného prospěchu či převodu práv podle § 5 odst. 1 z. o. k.

23. Toto ustanovení představuje lex specialis k § 432 o. z., jež obecně upravuje zákaz konkurence. Jakkoliv se obecná úprava vztahuje na zástupce při provozu obchodního závodu, nelze (s přihlédnutím ke koncepci občanského zákoníku) dovodit, že by se úprava § 432 o. z. na jednatele společnosti s ručením omezeným neaplikovala v rozsahu, v níž zákon o obchodních korporacích neupravuje zákaz konkurence speciální právní normou (v podrobnostech viz Havel, B. In: Štenglová, I. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 16).

24. Obchodní korporace se tak vedle nároků upravených v § 5 odst. 1 z. o. k. (které jako zvláštní úprava nahrazují úpravu § 432 odst. 2 o. z.) může podle § 432 odst. 1 o. z. dále domáhat zdržení se porušování zákazu konkurence porušitelem či náhrady škody podle § 432 odst. 3 o. z., a to nejen po porušiteli, ale i po osobě, v jejíž prospěch byl zákaz konkurence porušován (za podmínek v § 432 odst. 3 o. z. uvedených).

25. Vzájemný vztah mezi vydáním prospěchu a náhradou škody řeší § 432 odst. 3 věta první o. z., podle něhož jde o alternativní nároky. Oprávněná osoba se musí rozhodnout, zda se bude domáhat jednoho nebo druhého práva. V případě, že zvolí právo na náhradu škody, nemusí jej uplatnit v prekluzivní lhůtě podle § 5 odst. 2 z. o. k. K tomu obdobně srov. závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2022, sp. zn. 21 Cdo 1316/2021, uveřejněného pod číslem 46/2023 Sb. rozh. obč.

c) Výklad § 5 odst. 1 z. o. k.

26. Smyslem a účelem § 5 odst. 1 z. o. k. je umožnit obchodní korporaci domoci se vydání takového prospěchu, jenž porušitel získal porušením zákazu konkurence, nebo převodu práv z toho vzniklých.

27. Má-li být žaloba podle § 5 odst. 1 z. o. k. úspěšná, je nezbytné, aby se porušitel na porušení zákazu konkurence obohatil (nabyl prospěch či právo), jinak není čeho vydávat (převádět).

28. Za prospěch získaný z porušení zákazu konkurence literatura považuje odměnu či jiné benefity, které porušitel získal, ať už v peněžité či nepeněžité formě, popř. i existující pohledávku porušitele za třetí osobou (srov. Lasák, J. In: Lasák, J., Dědič, J., Pokorná, J., Čáp, Z. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 44; Floresš, M. In: Lokajíček, J. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Vybraná ustanovení. Praha: C. H. Beck, 2024, marg. č. 5.).

29. Je zřejmé, že prospěch může mít různou podobu v závislosti na způsobu, jakým je zákaz konkurence porušován. V poměrech společnosti s ručením omezeným, podniká-li jednatel v předmětu činnosti nebo podnikání společnosti, pak bude prospěchem typicky zisk, jehož dosáhne v příčinné souvislosti s porušením zákazu konkurence. Podniká-li jednatel ve prospěch jiných osob či zprostředkovává-li obchody společnosti pro jiného, je třeba za prospěch zpravidla považovat plnění, jež mu třetí osoba v souvislosti s porušením zákazu konkurence poskytne. Je-li porušitel členem statutárního orgánu jiné společnosti, zásadně lze za prospěch považovat odměnu za výkon funkce či jiné poskytnuté benefity.

30. Prospěchem ve smyslu § 5 odst. 1 z. o. k. je toliko plnění, jež v souvislosti s porušením zákazu konkurence obdrží samotný porušitel (nikoli např. osoba, v jejíž prospěch porušitel podnikal či zprostředkoval obchody). Je-li v § 5 odst. 1 z. o. k. v části věty za středníkem použito slovní spojení „nabyvatel tohoto prospěchu nebo práva“, již z gramatického výkladu (z důvodu použití zájmena tohoto) lze usuzovat, že i v případě nabyvatele jde o prospěch či právo získané porušitelem. Pojem „prospěch“ je tedy v § 5 z. o. k. používán v jediném (totožném) významu.

31. Obdobně i podle § 432 odst. 2 o. z., jedná-li zástupce na cizí účet, má oprávněný právo toliko na postoupení práva na odměnu nebo vydání již poskytnuté odměny, tedy na „prospěch“ náležející výhradně zástupci, nikoliv „prospěch“ osoby, na jejíž účet jednal.

32. Mohla-li by dovolatelka podle § 5 odst. 1 z. o. k. požadovat vydání prospěchu po „jiném nabyvateli“, aniž by na něj byl prospěch převeden, zásadně by se domáhala vydání prospěchu odlišného. Takový (extenzivní) závěr však ze zákona neplyne a (jak uvedeno níže) není jej možné dovodit ani na základě teleologického výkladu.

33. Havel spatřuje smysl a účel § 5 odst. 1 z. o. k., věty za středníkem, především v preventivní funkci, když uvádí, že „zákon současně pro zvýšení ochrany korporace předpokládá, že požadavek na převedení práv nebo vydání prospěchu se váže i na každého nabyvatele těchto práv nebo prospěchu, ledaže byl v dobré víře (dobrá víra se presumuje – § 7 o. z.). Pokud tedy získané právo bude dále převedeno, může se korporace dovolávat po nabyvateli jeho převedení na ni, ledaže to povaha tohoto práva bude vylučovat. Další nabyvatel se ubrání této povinnosti, prokáže-li, že jednal v dobré víře, tedy že nevěděl a nemohl vědět, že nabývá práva získaná v rozporu se zákazem konkurence. Neprokáže-li jednání v dobré víře, práva musí převést a vůči tomu, kdo na něj tato práva převedl, má právo náhrady újmy.“ (viz Havel, B. In: Štenglová, I. a kol., op. cit., s. 17).

34. S tímto názorem lze (v zásadě) souhlasit. Lze-li podle § 5 odst. 1 z. o. k. vydat jedině prospěch získaný porušitelem, nemůže se citované ustanovení, aniž by byl prospěch dále převeden, vztahovat na neomezený okruh osob majících (různý) prospěch z protiprávního jednání porušitele.

35. Nejvyšší soud proto uzavírá, že na základě § 5 odst. 1 z. o. k. je možné domáhat se vydání toliko prospěchu, který získal ten, kdo porušil zákaz konkurenčního jednání, a to buď po samotném porušiteli, nebo po (nedobrověrném) nabyvateli, na něhož byl tento prospěch právním jednáním porušitele převeden.

36. Promítnuto do poměrů projednávané věci to znamená, že závěr odvolacího soudu, podle něhož žalovaná není ve sporu pasivně věcně legitimována, neboť není porušitelem zákazu konkurence ani od něj prospěch nenabyla, je správný.

37. Chtěla-li se dovolatelka domoci plnění po žalované, mohla se namísto žaloby na vydání prospěchu podle § 5 z. o. k. vůči ní domáhat náhrady škody podle § 432 odst. 3 o. z. (k volbě mezi těmito dvěma nároky viz výše odstavec 25).

d) Vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci

38. Je-li dovolání přípustné, přihlíží Nejvyšší soud i k jiným vadám řízení, jež mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o. s. ř.).

39. K námitce dovolatelky o nepřezkoumatelnosti rozhodnutí Nejvyšší soud uvádí, že napadené rozhodnutí nepřezkoumatelností netrpí. Nepřezkoumatelný je rozsudek, jehož skutkové a právní závěry vycházejí z tzv. souhrnného zjištění, jímž se zjišťuje rozhodný skutkový stav současně na základě všech provedených důkazů, aniž se uvede, na základě kterých konkrétních důkazů se to které zjištění činí a z jakých důvodů, jakož i bez vysvětlení případných rozporů mezi nimi (srov. shodně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2001, sp. zn. 20 Cdo 2492/99, uveřejněný pod číslem 40/2002 Sb. rozh. obč.). Tak tomu v projednávané věci není.

e) Shrnutí rozhodnutí

40. Jelikož se dovolatelce prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu a jeho obsahového vymezení správnost rozhodnutí odvolacího soudu zpochybnit nepodařilo a jelikož Nejvyšší soud neshledal ani jiné vady, k jejichž existenci přihlíží u přípustných dovolání z úřední povinnosti, dovolání podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Poučení účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Právní otázka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Moderace nákladů](#)
- [Dovolání](#)
- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)